

Jumalateenistus Nõos P, 13.04.25 kell 11.00, palmipuudepäha, Martin Lipp päev

Lektsioonid: Js 50:4–10; Fl 2:5–11

Pihikõne: Jr 17:9

Jutlus: Jh 12:12–24

Laulud: 464 (1–6); 343 (1–6, 7); 88 (1–3); 303 (1–5)

Järgmisel päeval kuulis pühadeks kogunenud suur rahvahulk, et Jeesus tuleb Jeruusalemma, ja palmipuude oksti võttes läks rahvas välja talle vastu ja hüüdis: „Hoosanna! Önnistatud olgu, kes tuleb Issanda nimel, Iisraeli kuningas!” Aga Jeesus leidis eelisälu ning istus selle selga, nõnda nagu on kirjutatud: „Ära karda, Siioni tütar! Ennäe, su kuningas tuleb eelisälu seljas istudes.” Esialgu ta jüngrid ei mõistnud seda, aga kui Jeesus oli kirkastatud, siis tuli neile meelde, et see oli kirjutatud tema kohta ja et nad temale seda olid teinud. Siis andis Jeesusest tunnistust rahvahulk, kes oli tema juures, kui ta Laatsaruse hauast välja hüüdis ja tema surnuist üles äratas. Just seepärast rahvahulk tuligi talle vastu, et ta kuulis teda olevat teinud selle tunnustähe. Variserid ütlesid nüüd üksteisele: „Eks te näe, et te ei saavuta midagi! Vaata, kogu maailm jookseb tema järele!” Aga nende seas, kes olid pühadeks üles tulnud Jumalat kummardama, olid mõned kreeklased. Need tulid Filippuse juurde, kes oli pärit Galilea Betsaidast, ja palusid teda: „Isand, me tahame Jeesust näha.” Filippus tuli ja ütles seda Andreasele. Andreas ja Filippus tulid ja ütlesid seda Jeesusele. Aga Jeesus ütles neile: „Tund on tulnud, et Inimese Poeg kirkastatakse. Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, kui nisuiva ei lange maasse ega sure, siis see jääb üksi, aga kui see sureb, siis see kannab palju vilja.

Laulame täna jutluselauluna meie „Kiriku laulu- ja palveraamatu“ laulu nr 343. Küllap aimate, miks valisin just selle laulu: selle laulu sõnade autor on õp Martin Lipp, kelle sünni 171 aastat tagasi ukj 14. aprillil 1854 täna meenutame. Ka teiste tänaste koguduselaulude sõnad on luuletanud Martin Lipp.

Tänane jutluselaul on eriline ka muul põhjusel. Laulu alt võime peenikeses kirjas lugeda, et see on luuletatud 1. märtsil 1923, viis päeva enne operatsiooni, mille järel Martin Lipp 8. märtsil suri. Selle konteksti läbi omandab laul erilise tähenduse ja tõsiseltvõetavuse. Millest mõtleb üks 68-aastane mees viis päeva enne operatsiooni ja kaheksa päeva enne surma?

Võiks öelda, et õp Martin Lipp mõtleb kurbusest ja rõõmust, hirmust ja julgusest, pimedusest ja valgusest.

See pimeduse pool väljendub 1. salmis: „Mu päev, mis aland, on nii pime, / tal saatjaks mured mustemad, / mu tulevik, see on nii tume, / kus näen ka tormi tõusevat...“. Samuti väljendub see pimedus 4. salmis: „Ja tuleb uute tormidega / mind ahastama elupiin, / süü langeb kaljuraskusega / mu vaese rinna peale siin...“ Olevikumured, tume tulevik, elupiin, süü – need on märksõnad, mille kaudu Martin Lipp oma hinge kurbust, hirmu ja pimedust väljendab.

Usun, et need tumedad tunded on meile kõigile tuttavad. Me pole neid tundnud võib-olla raskelt haigena ja lähenevat surma aimates nagu siin Martin Lipp. Kuid mõistame, mida ta võib tunda. Selline kurbus, hirm ja pimedus on meie elu osa ja selle eest saa ükski inimene põgeneda.

Ka Jeesus ütleb Mt 26:38 järgi Ketsemani aias, enne oma kinnivõtmist, jüngerile: „Mu hing on väga kurb surmani.“ Küllap tundis temagi hing kurbust, hirmu ja pimedust. Selle raske tunde võitmiseks läks meie Önnistegija palvetama. Küllap hakkas tal kergem, sest Lk 22:43 ütleb evangelist sama Ketsemani aia palve puhul: „Siis ilmus talle ingel taevast teda kinnitama.“

Küllap palvetas oma raskel hetkel ka õp Martin Lipp. Sellisest palvest on meil tema lauluteksti tõttu tõend. Laulu 5. salm on ju palve: „Mu Issand, siis Su helde käega / mind ristitormis toeta Sa. / Mind aita oma armuväega / et ma ta all ei komista, / vaid usun: otse ristirajal / arm lähendab mind isamajal.“ Niisiis aitas ka õp Martin Lippu tema raskel tunnil palve Jumala poole, keda ta uskus Jeesuse Kristuse ja Püha Vaimu läbi. Oli uskunud läbi kogu elu ja sai sellest usust nüüd kinnitust, justnagu oleks tedagi tulnud kinnitama ingel, nagu Luuka järgi kinnitas Ketsemani aias ingel Jeesust. Martin Lipp ju ütleb oma laulu 6. salmis: „Siis võin ma üksi imestada, / kuis Sinu teed on

armuteed, / kuis Sina pöörad hingehäda / ja kuivatad me silmaveed / ja otse läbi ristivaeva / meil avad oma armu taeva.“ Näeme, et kurbuse, hirmu ja pimeduse kõrval löövad järsku särama rõõm, julgus ja valgus!

Ka meie tänases kirjakohtas Jh 12:12–24 on esindatud need inimhinge vastandid: kurbus ja rõõm, hirm ja julgus, pimedus ja valgus.

Rahvahulk, kes kogunes paasapühadeks pealinna Jeruusalemma pühi pidama, polnud oma eluga rahul. Kust me seda teame? Sest evangelist meenutab meile prohvetisõna, mis Jeesuse jüngerile hiljem meelde tuli, kui nad mõtlesid tagasi Jeesuse imelikule teole ratsutada linna eeslisälu seljas: „Ära karda, Siioni tütar! Ennäe, su kuningas tuleb eeslisälu seljas istudes.“ Miks pidi Siioni tütar, Iisraeli rahvas kartma? Pidi kartma nii, nagu kardab üks rahvas, keda rõhuvad tema valitsejad ja ähvardavad välisvaenlased! Nii oli see prohvetite ajal sajandeid enne Jeesust ja nii oli see ka Jeesuse ajal.

Kardame ju ka meie, kes me elame palju turvalisemas olukorras: oleme iseseisva riigi kodanikud, kes on elanud oma elu rahuajal. Meie tulevik näib rahvusvahelise olukorra tõttu tume, mis siis, et oma valitsejaid me demokraatlikus riigis kartma ei pea.

Seda enam valdab Jeruusalemma kogunenud rahvast rõõm ja kergendus, kui nad näevad eeslisälu seljas ratsutavat Jeesust. Neile seostub see kuningaga, keda Jumal on nende esiisadele ja -emadele tõotanud. Seostub nende oma kuningaga, kes toob oma rahvale õnne, rõõmu ja rahu – mitte nagu võõrad rahvad ja võõrad valitsejad, kelle ees on sajandeid hirmu tuntud. Midagi sarnast võis mõelda taasiseseisvumise lävel 1991. aastal ka eesti rahvas, nähes oma rahva juhte tollastel laulva revolutsiooni üritustel neid tervitamas või olümpiasangareid võidukalt koju naasmas.

See rõõm Jeesuse tulekust eeslisälu seljas on nii suur ja kõikevõitev, et variserid, kes Jeesuse edu üle sugugi õnnelikud pole, muutuvad omakorda kurvaks: „Eks te näe, et te ei saavuta midagi! Vaata, kogu maailm jookseb tema järele!“

Kurvad, kuid hinges lootuskiirt tajuvad on ka kreeklased, keda meie kirjakoht mainib. On arvatud, et need olid lihtsalt kreeka keelt kõnelevad inimesed, kes ei pruukinud olla tingimata kreeklased. Igatahes olid nad inimesed, kes tundsid end oma elus ebakindlalt ka juutide tõttu. Võib-olla oli nendegi hinges kurbus ja nad otsisid sellele leevendust Iisraeli Jumalalt, kuid mõistsid, et Moosese seadus ja Iisraeli rahva vastuseis ei lase neil selle leevenduseni jõuda. Kuuldes nüüd Jeesusest kui Iisraeli õpetajast, kes kõneleb enneolematuid armusõnu, tekib neil vastupandamatu soov Jeesusega kohtuda.

Kuid Jeesus ütleb neile midagi esmakuulmisel üsna arusaamatut: „Tund on tulnud, et Inimese Poeg kirkastatakse. Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, kui nisuiwa ei lange maasse ega sure, siis see jääb üks, aga kui see sureb, siis see kannab palju vilja.“ Selles Jeesuse mõttes on imepärasel viisil koos too eespool kirjeldatud kurbus ja rõõm. Kurbus selle üle, et kätte on jõudmas surmatund – sest sõna „kirkastama“ on siin just selles tähenduses mõistetud. Samuti võrdlus nisuiwaga, mis maapõues sureb. Kuid teisalt on siin rõõm tulevases viljakandmisest. Siiski, rõõmule eelneb kurbus, see on siin maailmas paratamatu.

Ka õp Martin Lipp laulab meie jutluselaulu viimases salmis, mida peagi kantlislalmina laulma asume, nii: „Ei sellelt ilmalt abi oota / ma taha, oh mu Karjane, / Su peale tahan ükski loota: / Sa viid ka läbi tormide / mind sinna, kus on hingel ilu / ja surma võitnud arm ja elu.“ Siin maailmas pole viimselt abi mitte millestki ega mitte kellestki, kes on loodud. Maailma pakutav on ajutine. Kuid selles ajutises maailmas on, Jumalale tänu, võimalik oma lootus panna igavesele Jumalale, kes hoolitseb tõelise Hea Karjasena nende eest, kes Temasse usuvad. Jeesus ütleb Jh 14:27: „Rahu ma jätan teile, oma rahu ma annan teile. Mina ei anna teile nõnda, nagu maailm annab. Teie süda ärgu ehmugu ega mingi araks!“

Õp Martin Lipp on oma viimases luuletuses toonud meieni inimhinge võitluse kurbuse, hirmu ja pimedusega, ning võidu nende üle usus Jeesusesse Kristusesse. Õp Martin Lipp on meile peaaegu tajutatavalt lähedal, sest on töötanud siin kirikus 39 aastat, kujundanud kirikuruumi, milles täna viibime ja jutlustanud siitsamast kantlist, kust minagi täna jutlustan. Tema luuletustele kirjutatud laule laulab täna õhtul ka Nõo kiriku meesansambel, kes tähistab sel kevadel oma 35. aastapäeva. Ja tema lipulaulule pühendatud mälestuskivi seisab meie kirikuesisel platsil, peaaegu paigas, kus õp

Martin Lipp 39 aastat elas.

Kuid veelgi lähemal on meile Jeesus Kristus, kes on ületanud inimhinge kurbuse oma ristisurmaga, ja suudab selle kurbuse asendada rõõmuga kõiki usklikke ootavast elust Jumala juures. Jeesus Kristus on nimelt meie juures iga päev kuni ajastu lõpuni. Ja Jumala Püha Vaim on meie sees, kui me usume, et Jeesus Kristus on Issand!

Aamen.